

Entre les mains des femmes : circulation de l'argent, parenté et rituels au sein de la classe moyenne phnompenhoise au XXIe siècle

par MAO Sithbunnawath

RÉSUMÉ

Les années 1990 marquent le début d'une urbanisation progressive de Phnom Penh, la capitale du Cambodge, qui se mue progressivement en une mégapole dominée par la présence et l'exhibition de la richesse. Pour les « nouvelles classes moyennes » qui y résident, l'accumulation de l'argent et l'ascension sociale constituent désormais des préoccupations quotidiennes. Cette situation pourrait laisser à croire que les relations de parenté, la pratique des rituels, ainsi que d'autres valeurs dites locales ont graduellement perdu de leur importance. Partant de ce constat, la présente thèse de doctorat s'appuie sur une enquête ethnographique menée dans le quartier phnompenhois de Prék Leap, récemment urbanisé et majoritairement habité par des Sino-Khmers, pour examiner la circulation de l'argent entre résidents au sein des réseaux socio-financiers, de la parenté et des rituels qui leur sont associés. Nos observations révèlent, en premier lieu, une persistance des valeurs locales dans la structuration de la vie des habitants qui se manifeste par le fait que la quête de richesse se plie systématiquement aux relations de parenté et à la pratique des rituels ; l'argent, dans ce contexte, est avant tout un instrument au service du maintien des unités de parenté appelées *gruosār* et de la fabrication des ancêtres. En second lieu, ce volume soutient que, lorsqu'elle entre en interaction avec un système fondamentalement hiérarchique, comme au Cambodge, l'économie monétaire ne le dissout pas, mais s'y enchâsse, en réaffirmant et en réactivant les valeurs constitutives de ladite hiérarchie.

Mots-clés : Cambodge, classes moyennes, argent, dons, parenté, ancêtres, rituel, valeurs, hiérarchie, Sino-Khmers.

In the Hands of Women: Money Circulation, Kinship, and Rituals among the Phnom Penh Middle Class in the 21st Century

by MAO Sithbunnawath

ABSTRACT

The 1990s marked the beginning of a gradual urbanization of Phnom Penh the Cambodian capital, which morphed into an megamole pervaded by the predominance of money. For the “new middle classes,” the accumulation of wealth and upward social mobility have now become dominant concerns. This situation could imply that kinship, marriage relations, rituals, and other so-called local values would gradually lose their importance. Based on ethnographic research carried out in the Phnom Penh neighborhood of Prèk Leap, recently urbanized and largely inhabited by Sino-Khmers, this work examines the flows of money circulating within the socio-financial networks of city dwellers, as well as within their kinship and affinity ties and the rituals that accompany them. Firstly, our observations reveal, a persistence of the local values which structure Prèk Leap’s inhabitants’ social life and subordinates the pursuit of wealth to the kinship, affinity and ritual obligations; in sum, money constitutes only an instrument in the service of maintaining the kinship unit called *gruosār* and of the fabrication of ancestors. Secondly, this volume argues that when monetary economy enters into interaction with a fundamentally hierarchical system like that of Cambodia, it does not dissolve it but instead becomes embedded within it, reaffirming and reactivating the values that constitute its hierarchy.

Keywords: Cambodia, middle classes, money, gifts, kinship and marriage, ancestors, ritual, values, hierarchy, Sino-Khmers.

ក្នុងកណ្តាប់ដៃស្ត្រី ៖ ចរន្តប្រាក់ ទំនាក់ទំនងញាតិសន្តាន និង កិច្ចពិធី

នៃអ្នកថ្នាក់មធ្យមភ្នំពេញ ជាសតវត្សរ៍ទី ២១

ដោយ ម៉ៅ សិទ្ធិបុណ្ណារដ្ឋាន

សង្ខេប

ចាប់តាំងពីទសវត្សរ៍ ១៩៩០ មក រាជធានីភ្នំពេញវិវត្តបន្តិចម្តងៗក្លាយជាទីក្រុងធំ ។ ប្រាក់កាស និងទ្រព្យសម្បត្តិ ជ្រៀតចូលក្នុងគ្រប់វិស័យសង្គម ។ ភាពមានបាន និងលាភសក្តារៈ លេចឡើងជាកង្វល់ចម្បងក្នុងជីវិតរស់នៅប្រចាំថ្ងៃនៃអ្នក « ថ្នាក់មធ្យមថ្មី » ។ ប្រការនេះ អាចតម្រង់ទៅសេចក្តីសម្មតថា ទំនាក់ទំនងបងប្អូនញាតិសន្តាន កិច្ចពិធី និង គុណតម្លៃខ្មែរទាំងឡាយ សាបសូន្យសារៈសំខាន់បន្តិចម្តងៗ ។ កិច្ចការស្រាវជ្រាវនេះ ផ្អែកលើការសង្កេតជាតិពន្ធុវិទ្យាលើប្រជាជនខ្មែរកាត់ចិនមួយក្រុម រស់នៅក្នុងសង្កាត់ព្រៃលៀប ដែលជាសង្កាត់មួយ ទើបអភិវឌ្ឍក្រោមនគរបេសីយកម្មនៃក្រុងភ្នំពេញ ។ វត្ថុបំណងគឺតាមដាន និងពិនិត្យចរន្តប្រាក់កាស តាមបណ្តាញសង្គមហិរញ្ញវត្ថុ តាមទំនាក់ទំនងរវាងបងប្អូនញាតិសន្តាន និងក្នុងកិច្ចពិធីពាក់ព័ន្ធ ។ លទ្ធផលវិភាគនឹងបង្ហាញ ទីមួយ អំពីភាពគង់វង្សនៃគុណតម្លៃខ្មែរដែលនៅតែបន្តកំណត់ដំណើរជីវិតរស់នៅ ក្នុងសង្គមទីក្រុងទំនើបបច្ចុប្បន្ន ។ ពោលគឺ ទំនាក់ទំនងបងប្អូនញាតិសន្តាន និងកិច្ចពិធីពាក់ព័ន្ធ នៅតែដើរតួនាទីសំខាន់ ទោះជាអ្នកក្រុងកកើនទ្រព្យសម្បត្តិយ៉ាងណាក្តី ។ ប្រាក់កាស គ្រាន់តែជាឧបករណ៍បម្រើឲ្យការថែរក្សា « គ្រួសារ » និងជូនតា ។ ទីពីរ នៅពេលដែលសេដ្ឋកិច្ចរូបិយវត្ថុប៉ះប្រឈមនឹងសង្គមដែលរៀបរៀងដោយឋានានុក្រម សេដ្ឋកិច្ចរូបិយវត្ថុ នឹងសម្របខ្លួនចូលក្នុងសង្គមនោះ ថែមទាំងរំលេចនូវគុណតម្លៃទាំងឡាយ ដែលទ្រទ្រង់ប្រព័ន្ធហានានុក្រមឲ្យរឹតតែច្បាស់ ។

ពាក្យគន្លឹះ៖ កម្ពុជា, អ្នកថ្នាក់មធ្យម, ប្រាក់កាស, អំណោយ, ទំនាក់ទំនងរវាងបងប្អូនញាតិសន្តាន, ជូនតា, កិច្ចពិធី, គុណតម្លៃ, ឋានានុក្រម, ខ្មែរកាត់ចិន ។

M. Ante
Audio Interview